

Arriba Montenegro!

Montenegro ha decidit separar-se de Sèrbia. En el referèndum celebrat el passat 21 de maig els ciutadans van acudir en massa a les urnes i l'opció independentista va recollir el 55,5% del total dels vots. Europa, molt a pesar d'haver imposat la unió amb Sèrbia ara fa tres anys i la barrera del 55% de vots favorables en el referèndum, no ha tingut més remei que reconèixer Montenegro com un nou estat i començar a preparar el seu ingrés a la Unió Europea.

Quatre persones van haver de sol·licitar assistència mèdica per ferides accidentals amb armes de foc durant la primera nit de celebració dels resultats del referèndum per la independència. Davant del mateix entaulat on el president de Montenegro, Milo Djukanovic, anunciava la victòria de l'opció que havia encapçalat, una persona situada a pocs metres de distància va desenfundar la pistola i va disparar a l'aire abans de ser reduït pels serveis de seguretat. De fet, segons les normes balcàniques, no n'hi havia per a menys: en un referèndum caracteritzat per una altíssima participació (86,5%, un percentatge impressionant si es compara amb diverses eleccions presidencials sèrbies anul·lades perquè no va acudir a les urnes ni tan sols el mínim de votants requerit) i una normalitat sorprenent (un observador eslovè va descriure el seu dia de feina com un "avorriment a l'escandinava"), els montenegrins van optar per recuperar la seua sobirania perduda, després de 88 anys d'unió indiscutida amb la veïna (i germana) Sèrbia.

L'esdeveniment ha estat celebrat amb música, balls, bous rostits i gran eufòria per bona part dels montenegrins, i rebut amb desencant pels serbis de Montenegro i per l'Església ortodoxa sèrbia (que no reconeix l'església orto-

doxa montenegrina, no "canonitzada"). Entre els habitants de Sèrbia, el resultat es va rebre amb tot el ventall de reaccions possibles. Des del generós "bon viatge, montenegrins", o l'envejós "entrareu en la UE, i ens deixareu enfonsats en una edat mitjana nacionalista" i fins a les acusacions de traïció nacional. Els uns asseveren que Montenegro "no podrà sostenir-se tot sol, sense el mercat serbi", però el record de les mateixes paraules adreçades fa anys a Eslovènia (que avui és l'estat més pròsper dels Balcans) resta convicció a l'anatema. Uns altres acusen les minories montenegrines de les conseqüències de l'escrutini. Els resultats més favorables a la independència es van registrar a Cetinje, la capital històrica (86,5%), i a Rozaje, una localitat fronterera amb Kosovo (91,3%). A Agnès, una jove de Nis (segona ciutat sèrbia), el nou ordre la va sorprendre de viatge, a Barcelona. Es confessa confusa, encara que el resultat no la va sorprendre realment. Els seus pares tenen una segona residència en la costa montenegrina. "De sobte -diu Agnès- resulta que tinc una casa a l'estranger!"

El resultat del referèndum a Montenegro té una doble conseqüència, perquè converteix també Sèrbia en un país independent, hereu legal de la federació (i de l'assentament correspo-

nent a l'ONU), de manera que solament li falta "registrar" el seu nou nom, substituir uns pocs ministres montenegrins, recuperar la bandera i himne nacionals. Un ministre serbi fins i tot ha suggerit la possibilitat de restablir la monarquia. Al seu torn, l'exèrcit es va mostrar el més preparat per al canvi. Avesat a retirar-se de les exrepúbliques iugoslaves, ja havia traslladat tot l'equipament que valguera la pena a territori serbi (principalment la defensa antiaèria). L'únic que deixarà al nou estat, i no per generositat, són els vaixells de l'armada, un poc trellat en una Sèrbia que ja no tindrà eixida a mar. En canvi, el president i el primer ministre de Sèrbia estan en pugna, cadascú pretén posar-se al capdavant de l'exèrcit (el comandant fins a avui ha estat un montenegrí).

Les condicions de la UE. Després d'haver intentat pal·liar allò inevitable (la unió imposada per Javier Solana en nom de la Unió Europea) o haver inventat la majoria qualitativa (reconeixement de l'opció independentista solament si superava la barrera arbitrària del 55%), Europa es veu en l'obligació d'acatar els resultats de l'escrutini montenegrí mal que li pese. Al recel del precedent montenegrí (com en el cas de l'estat espanyol) s'afegia el temor a la creació d'un altre estat més que seran forçats a admetre en el seu sí (viabilitat econòmica a banda). Amb tot això, la UE no ha fet més que demostrar que ignora allò que en política és l'art del possible. Aquell "èxit" de Solana era una fugida endavant irracional: crear una entitat estatal mancada de funcionalitat, una decisió que, a la llarga, s'ha demostrat que va ser profundament irresponsable. Si el resultat haguera caigut en la franja entre el 50 i 55% (la zona grisa), hauria creat una situació altament conflictiva. És poc probable que els independentistes s'hagueren conformat amb la frustració d'una victòria relativa, i què podem dir dels unionistes que es neguen a acceptar els resultats actuals?

Els temors sobre la viabilitat de l'"estat confeti" (segons els adversaris) o "l'estat privat de Djukanovic" (segons els opositors serbis) es basen en el fet que, a més d'un cert atractiu turístic, el país no té recursos notables, és un en-

Un grup de montenegrins celebra a Podgorica, la capital del país, la victòria del sí en el referèndum per la independència. Com ells, un 55,5% dels 600.000 habitants del país han optat per separar-se de Sèrbia.

tram de xarxes mafioses, serveix de lloc de blanqueig de diners per a la màfia russa i fins i tot el mateix president Djukanovic ha estat involucrat en una investigació sobre el tràfic de tabac. Tot això, però, s'ha de contextualitzar: l'estat serbi pateix igualment aquestes amistats perilloses entre els seus polítics i els cercles mafiosos, de manera que la separació tan sols pot aclarir la situació i donar millor visibilitat a qui vulga realment eradicar aquest fenomen de Montenegro. Serà molt menys sobirà després de la seua separació de Sèrbia, i la UE podrà influir en la seua configuració política, econòmica i social molt més que abans. I com que en cap cas Mladic (el general serbobosnià buscat per crims de guerra, que Sèrbia es resisteix a lliurar al Tribunal de l'Haia) s'interposa en l'ingrés de Montenegro en la UE, ja s'ha anunciat l'i-

nici de les negociacions. Quant a viabilitat econòmica, cal reconèixer que per sustentar uns 600.000 habitants tampoc no cal disposar de gran indústria.

El futur de Sèrbia. Què passarà amb Sèrbia? Les expectatives més optimistes pronostiquen un efecte de catarsi en la societat sèrbia, o en la seua classe política. En els dies posteriors al referèndum hi va haver moltes reaccions d'internautes serbis que s'exclamaven: "per què ningú no ens estima?", una pregunta que en general era seguida per una crida als seus compatriotes per espolsar-se una classe política que els porta de derrota en derrota. Era la veu d'una classe mitjana desesperada per falta de tota perspectiva, però falta veure si guanyarà la pugna a la Sèrbia profunda, rural, ancorada en els somnis de grandesa militar i en un victimisme

que ho explica tot per la lluita desigual contra Occident. Encara que alguns analistes occidentals s'estimen més llevar ferro a la qüestió, perquè els estats de Sèrbia i Montenegro ja compartien poca cosa, en el pla emocional aquest és el colp més dur des de l'inici del desmembrament de l'ex-Iugoslàvia. En aquella època, quan totes les entitats de l'ex-Iugoslàvia aspiraven, en menor o major mesura, a l'emancipació nacional, el moviment independentista montenegrí no arribava a l'1%. Mai no hi ha hagut cap conflicte, discòrdia ni menor separació entre serbis i montenegrins. La separació actual de Montenegro, que difícilment es podrà atribuir a la influència alemanya, el Vaticà o l'integrisme islàmic, és una acusació directa contra la política sèrbia.

Gani Jakupi